

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-R77.3
Datum: 31. oktobar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsedavajući
sudija Burton Hall
sudija Howard Morrison

Sekretar: g. John Hocking

Presuda od: 31. oktobra 2011.

TUŽILAC

protiv

VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNO

**JAVNA REDIGOVANA VERZIJA PRESUDE
OD 31. OKTOBRA 2011. GODINE**

Amicus curiae tužilac:

g. Bruce MacFarlane, Q.C.

Optuženi:

g. Vojislav Šešelj

SADRŽAJ

I. ISTORIJAT POSTUPKA.....	1
A. OPTUŽNICA	1
B. PRETRESNI POSTUPAK.....	2
C. NALOZI ZA UKLANJANJE MATERIJALA S VEBSAJTA	4
II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU	5
A. <i>AMICUS</i> TUŽILAC	5
1. Stvarno obeležje.....	5
2. Subjektivno obeležje.....	7
B. OPTUŽENI	7
1. Stvarno obeležje.....	7
2. Subjektivno obeležje.....	8
III. MERODAVNO PRAVO.....	8
IV. ZAKLJUČCI.....	10
A. STVARNO OBELEŽJE KRIVIČNOG DELA.....	10
1. Da li se u vreme objavljivanja knjige bile na snazi odluke ili nalozi o zaštitnim merama za svedoke?	10
2. Da li se u Knjizi iznose informacije na osnovu kojih se može otkriti identitet "zaštićenih svedoka", u smislu Odluka o zaštitnim merama?.....	14
(a) [REDIGOVANO].....	15
(b) [REDIGOVANO]	15
(c) Svedok Zoran Rankić	15
(d) Svedok DS-1	16
(e) [REDIGOVANO].....	16
(f) Svedok Nenad Jović	17
(g) Svedok DS-2	17
(h) Svedok Jovan Glamočanin.....	18
(i) Svedok DS-3	18
(j) [REDIGOVANO]	18
B. SUBJEKTIVNO OBELEŽJE KRIVIČNOG DELA	19
V. ODMERAVANJE KAZNE.....	21
A. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU.....	21
1. <i>Amicus</i> tužilac	21
2. Optuženi.....	22
B. PRAVO VEZANO ZA ODMERAVANJE KAZNE	22
C. ZAKLJUČCI	22
VI. DISPOZITIV	24

I. ISTORIJAT POSTUPKA

A. Optužnica

1. Dana 26. januara 2009. godine, tužilaštvo je podnelo, na poverljivoj i *ex parte* osnovi, Podnesak tužilaštva na osnovu pravila 77 u vezi s daljim kršenjem zaštitnih mera (dalje u tekstu: Podnesak od 26. januara), u kojem je navelo da je Vojislav Šešelj (dalje u tekstu: optuženi) svesno prekršio naloge Pretresnog veća koje postupa u predmetu *Tužilac protiv Vojislava Šešelja* (dalje u tekstu: Pretresno veće u predmetu *Šešelj*, odnosno predmet *Šešelj*), time što je obelodanio osam poverljivih podnesaka u tri knjige čiji je on, navodno, autor: (i) [REDIGOVANO]; (ii) [REDIGOVANO]; i (iii) [REDIGOVANO] (dalje u tekstu: Knjiga).¹ U vezi s Knjigom, tužilaštvo je takođe navelo da je optuženi svesno prekršio odluke Pretresnog veća u predmetu *Šešelj* time što je objavio izjave 13 zaštićenih svedoka koje su sadržale informacije na osnovu kojih se može otkriti njihov identitet.² Tužilaštvo je tvrdilo da ove činjenice *prima facie* predstavljaju osnov za pokretanje postupka za nepoštovanje suda protiv optuženog i opravdavaju izdavanje naloga umesto optužnice na osnovu pravila 77(D)(ii) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).³ Dana 13. marta 2009. godine, predsednik Međunarodnog suda je Podnesak od 26. januara prosledio na rešavanje ovom Veću.⁴

2. Dana 21. avgusta 2009. godine, Veće je, na poverljivoj i *ex parte* osnovi, donelo Odluku po Podnesku tužilaštva na osnovu pravila 77 u vezi s daljim kršenjem zaštitnih mera (tri knjige), u kojoj je, *inter alia*, iznelo sledeće zaključke: (i) premda je bilo dovoljno osnova da poveruje da su podnesci u Knjizi objavljeni sa svešću da se objavljivanjem tih informacija krši nalog Veća, Veće se nije uverilo da je to obelodanjivanje tolike težine da ono treba da upotrebi svoje diskreciono ovlašćenje i pokrene postupak na osnovu pravila 77(D); i (ii) Veće nije imalo dovoljno osnova da poveruje da bi informacije iz Knjige za koje se tvrdi da omogućavaju identifikovanje 13 zaštićenih svedoka, same po sebi, stvarno mogle da dovedu do identifikacije zaštićenih svedoka tužilaštva.

3. Dana 7. septembra 2009. godine, na osnovu pravila 77(J), tužilaštvo je podnelo poverljivu i *ex parte* Najavu žalbe u vezi s 11 od 13 zaštićenih svedoka za koje je prvobitno navedeno da su

¹ Podnesak od 26. januara, par. 1–2. Pretresno veće napominje da knjige naslovljene [REDIGOVANO] i [REDIGOVANO] nisu predmet ovog postupka.

² *Id.*, par. 21–22.

³ *Id.*, par. 4.

⁴ Podnesak od 26. januara je prvobitno podnet Pretresnom veću u predmetu *Šešelj*. Dana 29. januara 2009. godine, u svom poverljivom i *ex parte* "Nalogu o prosleđivanju podneska", Pretresno veće u predmetu *Šešelj* zaključilo je da nije nadležno za rešavanje Podneska od 26. januara, pa je Podnesak od 26. januara prosledilo na rešavanje predsedniku Međunarodnog suda. Predsednik Međunarodnog suda je Podnesak od 26. januara potom prosledio na rešavanje Pretresnom veću II. *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Nalog o prosleđivanju podnesaka pretresnom veću, 13. mart 2009. godine, poverljivo i *ex parte*.

identifikovani u Knjizi.⁵ Usledili su Žalbeni podnesak tužilaštva, podnet 22. septembra 2009. godine, i *Corrigendum* Žalbenog podneska tužilaštva, podnet narednog dana.

4. Dana 17. decembra 2009. godine, Žalbeno veće Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Žalbeno veće) donelo je Odluku po žalbi u kojoj je zaključilo da dokazi predloženi Veću zaista pokazuju da *prima facie* postoje osnovi za pokretanje postupka protiv optuženog, zbog toga što je on svesno obelodanio informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet 11 zaštićenih svedoka i time prekršio naloge Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*, te da stoga nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao doneti zaključak da za krivično gonjenje optuženog na osnovu pravila 77(D) Pravilnika nisu postojali dovoljni osnovi.⁶ Tačnije, Žalbeno veće je smatralo da činjenica da osobe čije su izjave sadržane u Knjizi nisu identifikovane kao svedoci tužilaštva nije odlučujuća za pitanje da li je Šešelj prekršio naloge Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*.⁷ Žalbeno veće je stoga naložilo ovom Veću da protiv optuženog izda nalog umesto optužnice na osnovu pravila 77(D)(ii) Pravilnika, zbog toga što je u Knjizi obelodanio informacije na osnovu kojih bi se mogao otkriti identitet 11 zaštićenih svedoka, čime je prekršio naloge Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*.⁸

5. Dana 3. februara 2010. godine, Veće je dakle izdalo nalog umesto optužnice (dalje u tekstu: Optužnica), kojim optuženog u jednoj tački tereti za nepoštovanje Međunarodnog suda, kažnjivo prema pravilu 77(A)(ii) Pravilnika, zbog toga što je on u Knjizi obelodanio informacije na osnovu kojih bi se mogao otkriti identitet 11 zaštićenih svedoka (dalje u tekstu: Svedoci), čime je prekršio naloge veća, i kojim od sekretara suda traži da imenuje *amicus curiae* tužioca, radi krivičnog gonjenja u ovom predmetu.

B. Pretresni postupak

6. Dana 2. marta 2010. godine, sekretar suda je imenovao Brucea MacFarlanea, Q.C. za *amicus curiae* tužioca u ovom predmetu (dalje u tekstu: *amicus* tužilac).

7. Dana 27. aprila 2010. godine, pre svog prvog stupanja pred sud zakazanog za 29. april, optuženi je podneo Zahtev prof. dr Vojislava Šešelja za izuzeće sudija O-Gon Kwona i Kevina

⁵ Tih 11 zaštićenih svedoka obuhvaćenih žalbom tužilaštva bili su sledeći: [REDIGOVANO]. Odluka po Žalbi tužilaštva na Odluku Pretresnog veća od 21. avgusta 2009. godine, 17. decembar 2009. godine, poverljivo i *ex parte* (dalje u tekstu: Odluka po žalbi), fusnota 24.

⁶ *Id.*, par. 27.

⁷ *Id.*, par 20–21.

⁸ *Id.*, par. 28; v. takođe *id.*, par. 27; v. takođe Nalog o imenovanju sudija u predmetu pred pretresnim većem i o zameni sudije, izdat na poverljivoj i *ex parte* osnovi od strane predsednika Međunarodnog suda 18. decembra 2009. godine, str. 3 (kojim se nalaže da će u sastavu veća za rešavanje ovog pitanja biti sudije O-Gon Kwon, Kevin Parker i Burton Hall).

Parkera, (dalje u tekstu: Zahtev za izuzeće).⁹ Zahtev za izuzeće odbijen je 19. novembra 2010. godine od strane posebnog veća sastavljenog po nalogu predsednika suda.¹⁰

8. Na prvom stupanju optuženog pred sud, 29. aprila 2010. godine, koje je vodio sudija Hall, optuženi je odlučio da na tom pretresu i u ostalom delu postupka zastupa sam sebe, i odbio da se izjasni o krivici po optužbi iz Optužnice.¹¹ Na ponovnom prvom stupanju optuženog pred sud 6. maja 2010. godine, optuženi je odbio da se izjasni o krivici, pa je, u skladu s pravilom 62(A)(iv), u njegovo ime navedeno da se izjašnjava da nije kriv.¹²

9. Dana 17. decembra 2010. godine, potpredsednik suda izdao je nalog u svojstvu vršioca dužnosti predsednika suda, kojim je sudiju Howarda Morrisona imenovao umesto sudije Kevina Parkera, kako bi se zadovoljile potrebe vođenja suđenja i raspodele predmeta Međunarodnog suda.¹³

10. Dana 22. februara 2011. godine održana je pretpretresna konferencija kako bi se rešila postojeća proceduralna pitanja, a odmah nakon toga, istoga dana, suđenje je počelo. *Amicus* tužilac nije pozivao svedoke, ali je na uvrštavanje u spis podneo 72 dokazna predmeta, od kojih je 54 prihvaćeno pod pečatom. Kad je *amicus* tužilac završio izvođenje svojih dokaza, Veće je optuženom odobrilo zahtev da odloži početak izvođenja svojih dokaza, kako bi mogao da pripremi svoju odbranu i reši pitanje finansiranja svog tima odbrane.¹⁴

11. Od 6. do 8. juna 2011. godine, optuženi je pozvao pet svedoka¹⁵ i podneo četiri dokumenta radi uvrštavanja u spis.¹⁶ Dana 7. juna 2011. godine, tokom unakrsnog ispitivanja Zorana Dražilovića, *amicus* tužilac je podneo jedan dokument, koji je prihvaćen kao javni.¹⁷

⁹ Ovaj Zahtev zaveden je na poverljivoj osnovi po nalogu Veća. Nalog u vezi s podnošenjem zahteva, 27. april 2010. godine.

¹⁰ Odluka po Zahtevu profesora Vojislava Šešelja za izuzeće sudija O-Gon Kwona i Kevina Parkera, 22. jun 2010. godine, par. 33 (postala javna 23. novembra 2010. godine); Odluka po Zahtevu profesora Vojislava Šešelja za izuzeće sudija O-Gon Kwona i Kevina Parkera, 19. novembar 2010. godine, poverljivo, par. 45.

¹¹ T. 11 (29. april 2010. godine); v. takođe T. 10 (29. april 2010. godine) (u vezi s izjašnjavanjem o krivici).

¹² T. 21, 25 (6. maj 2010. godine).

¹³ Nalog o zameni sudije, 17. decembar 2010. godine.

¹⁴ T. 133–134 (22. februar 2011. godine).

¹⁵ Prvobitno je bilo predviđeno da optuženi pozove 10 svedoka. Podnesak prof. dr. Vojislava Šešelja po pravilu 65 *ter*, podnet na poverljivom osnovu 14. januara 2011. godine. Na kraju je pozvano pet svedoka, pošto je optuženi odbio da ispita preostale svedoke a da pri tom poštuje zaštitne mere, pa je Veće podsetilo optuženog kakva je procedura za izmenu ili ukidanje zaštitnih mera predviđena pravilom 75(G). T. 139 (6. jun 2011. godine); T. 263–271 (7. jun 2011. godine); T. 337–344 (8. jun 2011. godine).

¹⁶ Jedan od podnetih dokumenata, D1, prihvaćen je kao poverljiv. T. 148 (zatvorena sednica) (6. jun 2011. godine). Tri od tih podnetih dokumenata, D2–D4, označena su radi identifikacije kao poverljivi dokumenti dok Veće ne odluči da li će biti prihvaćeni. Veće je kasnije zahtev optuženog za prihvatanje dokumenata MFI D2 i MFI D3 proglasilo irelevantnim i odbilo da prihvati MFI D4. Odluka o prihvatanju dokaznih predmeta odbrane označenih radi identifikacije, 16. avgust 2011. godine.

¹⁷ T. 248–249 (7. jun 2011. godine); T. 315 (8. jun 2011. godine).

C. Nalozi za uklanjanje materijala s vebsajta

12. *Amicus* tužilac je 26. aprila 2010. godine podneo poverljivi Zahtev tužioca za nalog da se dokument ukloni sa internet stranice. Dana 16. decembra 2010. godine, Veće je donelo poverljivu Odluku po zahtevu tužioca za nalog da se dokument ukloni sa internet stranice (dalje u tekstu: Odluka od 16. decembra 2010. godine), kojom je optuženom naložilo da u roku od četrnaest dana (i) obezbedi povlačenje Knjige sa svoje internet stranice (dalje u tekstu: vebsajt) ili (ii) podnese izveštaj u kom će navesti razloge iz kojih to nije učinio.

13. Dana 10. januara 2011. godine, optuženi je podneo Odgovor/Izveštaj prof. dr. Vojislava Šešelja na Odluku Pretresnog veća II od 16. decembra 2010, u kojem je naveo da nema nameru da povuče Knjigu sa svog vebsajta.¹⁸ U Odgovoru tužilaštva na Izveštaj po Odluci od 16. decembra 2010, podnetom na poverljivoj osnovi 21. januara 2011. godine, *amicus* tužilac je tvrdio da optuženi nije ponudio nikakvo opravdanje za svoje odbijanje da postupi u skladu s Odlukom od 16. decembra 2010. godine i zatražio od Veća da izda nalog kojim će, *inter alia*, od optuženog zahtevati da ukloni Knjigu sa svog vebsajta. Dana 31. januara 2011. godine, Veće je izdalo poverljivi Nalog da se knjiga ukloni s internet stranice, u kojem je naložilo (i) optuženom i registrovanom vlasniku vebsajta da se Knjiga najkasnije do ponedjeljka, 14. februara 2011. godine, ukloni s internet stranice i (ii) Sekretarijatu da do 21. februara 2011. godine podnese izveštaj o sprovođenju te odluke.

14. U svom odgovoru na spisak svedoka o karakteru koji je optuženi podneo u ovom postupku,¹⁹ *amicus* tužilac je takođe zatražio da Veće naloži optuženom da sa svog vebsajta ukloni podneske [REDIGOVANO]²⁰ i [REDIGOVANO],²¹ koji su, u skladu s nalogima Veća, zavedeni kao poverljivi u ovom predmetu, a koji su obuhvaćeni jednom drugom knjigom dostupnom na vebsajtu.²² Dana 17. februara 2011. godine, Veće je izdalo poverljivi Nalog da se s website-a uklone poverljive informacije, u kojem je, *inter alia*, naložilo (i) da se podnesci [REDIGOVANO] i [REDIGOVANO] uklone sa vebsajta najkasnije do 3. marta 2011. godine; (ii) da se Nikola Šešelj i optuženi obaveste o ovom Nalogu,²³ kao i kompanija YUNet i bilo koja druga kompanija na čijem

¹⁸ Ovaj izveštaj podnet je na poverljivom osnovu, u skladu s nalogom Veća.

¹⁹ Spisak svedoka koje Profesor Vojislav Šešelj namerava da pozove da svedoče o njegovom dobrom karakteru, na osnovu pravila 65 *ter*(G)(i), 92 *bis*(A)(i)(e) i 92 *bis*(A)(ii)(a) i (c) Pravidnika o postupku i dokazima MKSJ, podnet poverljivo 8. februara 2011. godine (dalje u tekstu: Spisak svedoka o karakteru). Veće je na pretpretresnoj konferenciji održanoj 22. februara 2011. godine ovaj podnesak odbacilo kao neozbiljan, v. T. 72 (22. februar 2011. godine).

²⁰ Podnesak prof. dr Vojislava Šešelja po pravilu 65*ter*, podnet na poverljivoj osnovi 14. januara 2011. godine.

²¹ Spisak svedoka o karakteru.

²² Odgovor na spisak svedoka koje Vojislav Šešelj namerava da pozove, 11. februar 2011. godine, poverljivo, par. 3, 5, 10.

²³ Dana 21. februara 2011. godine, Sekretarijat je podneo Podnesak na osnovu pravila 33(B) u vezi s nalogom da se knjiga ukloni s internet stranice, u kojem obaveštava Veće da je Nikola Šešelj postao registrovani vlasnik domena na kojem se nalazi vebsajt optuženog, i da on nema nameru da postupi u skladu s "Nalogom da se knjiga ukloni s internet stranice" od 31. januara 2011. godine.

serveru se nalazi taj vebsajt; i (iii) da Sekretarijat do 10. marta 2011. godine podnese izveštaj o sprovođenju ove odluke.

15. O činjenici da optuženi uporno ne izvršava naloge za uklanjanje Knjige s vebsajta, kao i drugih informacija za koje postoji nalog da tokom ovog postupka moraju ostati poverljive, sada se rešava u predmetu br. IT-03-67-R77.4. U tom predmetu Veće je na osnovu pravila 77(D)(ii) Pravilnika izdalo nalog umesto optužnice, u kojem optuženog u jednoj tački tereti za nepoštovanje suda na osnovu pravila 77(A) i 77(A)(ii) Pravilnika.²⁴

II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

A. Amicus tužilac

1. Stvarno obeležje

16. *Amicus* tužilac navodi da je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* prvobitno izdalo dva generalna naloga za zaštitne mere za Svedoke navedene u Optužnici, i to 13. marta 2003. godine i 11. februara 2004. godine.²⁵

17. *Amicus* tužilac dalje navodi da je 1. juna 2005. godine Pretresno veće u predmetu *Šešelj* konkretno dodelilo pseudonime šestorici Svedoka,²⁶ sve dok dotični svedoci ne završe sa svedočenjem u predmetu *Šešelj* ili dok ono ne naloži drugačije.²⁷ Pored toga, *amicus* tužilac tvrdi da je 30. avgusta 2007. godine Pretresno veće u predmetu *Šešelj* odredilo zaštitnu meru upotrebe pseudonima za još dva Svedoka i da ta mera ostaje na snazi sve dok dotični svedoci ne završe sa svedočenjem ili dok ono ne naloži drugačije,²⁸ kao i pseudonime za još tri Svedoka sve do kraja suđenja u predmetu *Šešelj*.²⁹ Pretresno veće u predmetu *Šešelj* takođe je naložilo da pojedivosti na osnovu kojih se može utvrditi identitet zaštićenih svedoka i svi dokumenti koji se odnose na njih ostanu poverljivi.³⁰ *Amicus* tužilac pojašnjava da je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* 30. avgusta 2007. godine produžilo važenje ranije određenih zaštitnih mera do kraja suđenja u predmetu *Šešelj*

²⁴ *Tužilac protiv Vojislava Šešelj*, predmet br. IT-03-67-R77.4, Odluka u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s veb-sajta dostupnog javnosti i Nalog umesto optužnice, poverljivo, 9. maj 2011. godine.

²⁵ T. 78 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 349 (8. jun 2011. godine) (gde se upućuje na DP P23 i P24).

²⁶ Ti svedoci bili su: Zoran Dražilović (koji je u to vreme imao pseudonim [REDIGOVANO]), [REDIGOVANO], [REDIGOVANO], Jovan Glamočanin (koji je u to vreme imao pseudonim [REDIGOVANO]), [REDIGOVANO] i [REDIGOVANO].

²⁷ T. 79, 113 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 349 (8. jun 2011. godine) (gde se upućuje na DP P25, par. 3).

²⁸ Ti svedoci bili su: Zoran Rankić (koji je u to vreme imao pseudonim [REDIGOVANO]) i Nenad Jović (koji je u to vreme imao pseudonim [REDIGOVANO]). T. 79, 114 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 349 (8. jun 2011. godine) (gde se upućuje na DP P27 (poverljivo)).

²⁹ Ti svedoci bili su: [REDIGOVANO], [REDIGOVANO] i [REDIGOVANO]. T. 79, 114 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 349 (8. jun 2011. godine) (gde se upućuje na DP P27 (poverljivo)).

³⁰ T. 79, 114 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 349 (8. jun 2011. godine) (gde se upućuje na DP P27 (poverljivo)).

u vezi s jednim od Svedoka,³¹ a 16. oktobra 2007. u vezi sa još dva Svedoka.³² Što se tiče Zorana Dražilovića, *amicus* tužilac je u svojoj završnoj reči priznao da je ovom svedoku pseudonim već bio ukinut u vreme kada je Knjiga objavljena.³³ *Amicus* tužilac stoga tvrdi da su u vreme objavljivanja Knjige konkretne zaštitne mere bile na snazi za sve Svedoke, osim za Zorana Dražilovića.³⁴

18. *Amicus* tužilac dalje tvrdi da su u Knjizi preneseni podnesci optuženog koji sadrže izjave Svedoka date njegovom timu odbrane, a koje su zavedene kao poverljive u predmetu *Šešelj* po nalogu Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*, u skladu s redovnom procedurom predviđenom Smernicama u vezi sa zavodjenjem dokumenata u predmetu *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, zavedenim na javnoj osnovi 4. juna 2007. godine (dalje u tekstu: Protokol o zavodjenju dokumenata).³⁵

19. Po mišljenju *amicus* tužioca, Knjigom su prekršeni ranije pomenuti nalozi Pretresnog veća u predmetu *Šešelj* time što su: (i) obelodanjene informacije koje čitaocu omogućavaju da identifikuje Svedoke, budući da su objavljena njihova puna imena, adrese, brojevi ličnih karata, čak i datum i mesto rođenja, zanimanje i, u nekim slučajevima, matični broj građana, čime su prekršeni nalozi za zaštitne mere Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*; i (ii) prenesene izjave svedoka preuzete iz poverljivih podnesaka, čime je prekršen nalog Pretresnog veća u predmetu *Šešelj* o promeni statusa dokumenata.³⁶

20. *Amicus* tužilac tvrdi da je otpušeni autor Knjige i da je on dao da je Srpska radikalna stranka objavi početkom [REDIGOVANO] 2008. godine.³⁷

21. Konačno, *amicus* tužilac tvrdi da je optuženi svoja kršenja učinio još većim time što je Knjigu ne samo objavio u tvrdom povezu, već što ju je stavio i na svoj vebsajt.³⁸ Knjiga i podnesci sadržani u njoj dostupni su na vebsajtu optuženog od 22. februara 2011. godine.³⁹

³¹ Ovo se odnosi na svedoka [REDIGOVANO]. T. 79, 114 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 349 (8. jun 2011. godine) (gde se upućuje na DP P27 (poverljivo)).

³² Ovo se odnosi na svedoka [REDIGOVANO] i Nenada Jovića, T. 79–80, 114 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 349 (8. jun 2011. godine); DP P29 (poverljivo).

³³ T. 352 (8. jun 2011. godine).

³⁴ T. 80, 82 (22. februar 2011. godine); T. 352 (8. jun 2011. godine).

³⁵ T. 83 (22. februar 2011. godine).

³⁶ T. 82–83, 120–123 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 353 (8. jun 2011. godine).

³⁷ T. 82 (22. februar 2011. godine); T. 352 (8. jun 2011. godine). V. takođe T. 91 (22. februar 2011. godine) (gde se navodi da je Knjiga objavljena negde između 1. [REDIGOVANO] i 31. decembra 2008. godine).

³⁸ T. 84–85, 128–131 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 356–362 (8. jun 2011. godine).

³⁹ T. 84 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 358 (8. jun 2011. godine).

2. Subjektivno obeležje

22. *Amicus* tužilac navodi da je optuženi još od kraja 2007. godine znao da za deset Svedoka postoje nalozi za zaštitne mere Pretresnog veća u predmetu *Šešelj* i da Pretresno veće u predmetu *Šešelj* kontroliše izricanje, ukidanje ili izmenu tih zaštitnih mera.⁴⁰ Prema rečima *amicus* tužioca, činjenica da je optuženi u više navrata od kraja 2007. do sredine 2008. godine osporavao te zaštitne mere u predmetu *Šešelj* pokazuje da je znao za njih.⁴¹ *Amicus* tužilac zatim tvrdi da je optuženi znao za Protokol o zavođenju dokumenata, u skladu s kojim se svaki podnesak koji otkriva ime zaštićenog svedoka, ili postojanje ili sadržaj poverljivih informacija, zavodi kao poverljiv.⁴² *Amicus* tužilac takođe tvrdi da je optuženi znao da mu je zabranjeno da objavljuje izjave svih zaštićenih svedoka.⁴³ S obzirom na sve ovo, tvrdi *amicus* tužilac, jedini mogući zaključak je taj da je optuženi svesno, namerno i prkosno kršio naloge Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*.⁴⁴

B. Optuženi

1. Stvarno obeležje

23. Optuženi potvrđuje da je on autor Knjige.⁴⁵

24. Optuženi priznaje da je u Knjizi objavio izjave Svedoka.⁴⁶ Međutim, optuženi tvrdi da Svedoci nisu želeli zaštitne mere ili da im one nisu bile potrebne,⁴⁷ kao i da su se sami odrekli dodeljenih im zaštitnih mera kad su javnosti otkrili svoje lične podatke.⁴⁸ Optuženi ističe da nije objavio izjave koje su zaštićeni svedoci dali tužilaštvu, kao i "nijedan akt koji je podveden pod zaštitne mere sudskog veća".⁴⁹ On tvrdi da je objavio jedino izjave Svedoka koje je dobio u sklopu pripreme teze odbrane, i to uz njihovu saglasnost, onda kad su oni izabrani da se pozovu kao svedoci odbrane.⁵⁰

⁴⁰ T. 79–81 (22. februar 2011. godine); T. 125–126 (22. februar 2011. godine) (gde se upućuje, između ostalog, na DP P26, DP P28 i DP P30). V. takođe T. 350, 351–352 (8. jun 2011. godine).

⁴¹ T. 81 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 124 (22. februar 2011. godine) (gde se upućuje na DP P33 (poverljivo), DP P34 i DP P36).

⁴² T. 117, 127 (22. februar 2011. godine).

⁴³ T. 351–352 (8. jun 2011. godine); v. takođe T. 82–83 (22. februar 2011. godine).

⁴⁴ T. 82 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 351–354 (8. jun 2011. godine).

⁴⁵ DP P5 (poverljivo), ST. [REDIGOVANO]; DP P6 (poverljivo), ST. [REDIGOVANO]. Veće napominje da će za potrebe ove Presude za transkript u predmetu *Šešelj* koristiti oznaku "ST".

⁴⁶ T. 105 (22. februar 2011. godine).

⁴⁷ T. 101 (22. februar 2011. godine); v. takođe T. 377–378 (8. jun 2011. godine).

⁴⁸ T. 101 (22. februar 2011. godine).

⁴⁹ T. 104 (22. februar 2011. godine).

⁵⁰ T. 100–101, 104–105 (22. februar 2011. godine).

25. Kad je reč argumentima koji se tiču prava, optuženi tvrdi da za krivično gonjenje nekog optuženog za krivično delo nepoštovanja suda na osnovu pravila 77 nema osnova ni u Statutu⁵¹ ni u samom međunarodnom običajnom pravu.⁵²

2. Subjektivno obeležje

26. Optuženi navodi da mu namera nije bila da obelodanjuje imena zaštićenih svedoka, već da javnost bude upućena u to koliko su svedoci pouzdani i kako se s njima postupa u predmetu *Šešelj*.⁵³ Optuženi tvrdi da za potrebe svoje odbrane nije imao drugog izbora nego da javnosti obelodani informacije sadržane u Knjizi.⁵⁴

27. Optuženi dalje tvrdi da imena Svedoka nije obelodanio s ciljem da ih ugrozi, i da je to učinio tek kad je za to dobio dozvolu od samih Svedoka.⁵⁵

III. MERODAVNO PRAVO

28. Iako ovlašćenja Međunarodnog suda u vezi s nepoštovanjem suda nisu izričito definisana u Statutu, čvrsto je uvreženo da Međunarodni sud raspolaže inherentnom nadležnošću, koja proizlazi iz njegove pravosudne funkcije, da obezbedi neometano vršenje nadležnosti koja mu je izričito poverena Statutom i zaštitu svojih osnovnih pravosudnih funkcija⁵⁶ Međunarodni sud, kao takav, poseduje inherentno ovlašćenje da se bavi ponašanjem koje ometa njegovo sprovođenje pravde.⁵⁷

29. U pravilu 77(A) Pravidnika identifikovani su oblici ponašanja koji potpadaju pod inherentnu nadležnost Međunarodnog suda. Ta odredba ovlašćuje Međunarodni sud za sledeće:

(A) Vršeci svoja inherentna ovlašćenja, Međunarodni sud može proglasiti krivim za nepoštovanje suda one koji svesno i hotimično ometaju sprovođenje pravde, uključujući svako lice:

- (i) koje svedoči pred većem, a uporno odbija da odgovori ili ne odgovara na pitanje,
- (ii) koje obelodani informacije koje se odnose na taj postupak, svesno time kršeći nalog veća,
- (iii) koje se bez opravdanog razloga ogлуši na nalog da stupi pred veće ili veću dostavi dokumente,

⁵¹ T. 366–367 (8. jun 2011. godine).

⁵² T. 95 (22. februar 2011. godine).

⁵³ T. 96, 99–102, 105–106 (22. februar 2011. godine).

⁵⁴ T. 379 (8. jun 2011. godine).

⁵⁵ T. 105 (22. februar 2011. godine).

⁵⁶ *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-1-A-R77, Presuda o navodima o nepoštovanju suda prethodnog pravnog zastupnika Milana Vujina, 31. januar 2000. godine (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Vujin*), par. 13; *Tužilac protiv Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-AR77, Presuda po žalbi Ante Nobila na Odluku o nepoštivanju Suda, 30. maj 2001. godine (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Nobilo*), par. 36.

⁵⁷ Presuda u predmetu *Vujin*, par. 13. V. takođe *id.*, par. 18, 26(a); Presuda u predmetu *Nobilo*, par. 30.

- (iv) koje pretil svedoku, zastrašuje ga, na bilo koji način mu nanese štetu ili mu ponudi mito, ili na drugi način utiče na svedoka koji svedoči ili je svedočio ili će svedočiti u postupku pred većem ili na potencijalnog svedoka; ili
- (v) koje pretil bilo kojoj osobi, zastrašuje je, ponudi joj mito ili na drugi način nastoji da primeni prinudu nad njom, s namerom da tu osobu spreči da ispuni svoju obavezu proisteklu iz naloga sudije ili veća.

30. U ovom predmetu optuženi se tereti za nepoštovanje Međunarodnog suda na osnovu pravila 77(A)(ii) jer je obelodanio informacije vezane za postupke na Međunarodnom sudu, čime je svesno prekršio nalog veća. Obelodanjivanje informacija u smislu ovog pravila uključuje objavljivanje identiteta svedoka kad su odobrene zaštitne mere kako bi se sprečilo takvo obelodanjivanje.⁵⁸ Obelodanjivanje može obuhvatati i prosljeđivanje poverljivih informacija nekoj trećoj strani, kao i njihovo uvrštavanje u neku publikaciju, kao što su novine ili knjiga.⁵⁹

31. Činom obelodanjivanja neke konkretne informacije mora se objektivno prekršiti neki usmeni ili pismeni nalog pretresnog ili Žalbenog veća.⁶⁰ Svaka odluka nekog veća doneta na poverljivoj osnovi predstavlja nalog za neobelodanjivanje informacija sadržanih u njoj.⁶¹ Povrh toga, jedina instanca koja ima diskreciono ovlašćenje da ukine poverljivi status nekoj odluci jeste "kompetentno veće Međunarodnog suda sa svojim dubokim poznavanjem svih činjenica, informacija i okolnosti vezanih za dati predmet",⁶² a nalozi kojima se štiti poverljivost informacija ostaju na snazi "do donošenja nove odluke vijeća".⁶³

32. Element *mens rea* za ovaj vid nepoštovanja suda jeste znanje lica koje se tereti za nepoštovanje suda da se obelodanjivanjem neke konkretne informacije krši nalog veća. Taj element je zadovoljen na osnovu dokaza da je on zaista znao za taj nalog, koji se može izvesti na osnovu niza okolnosti. Žalbena veće je bilo mišljenja da puki nehat, koji se sastoji u propustu da se proverii da li je donet neki nalog o zaštitnim merama za nekog konkretnog svedoka, ne može nikako da

⁵⁸ Presuda u predmetu *Nobilo*, par. 40(c). Žalbena veće je uputilo na tri različita tipa ponašanja koji, prema anglosaksonskom pravu, predstavljaju nepoštovanje suda, uključujući "objavljivanje identiteta svjedoka u slučaju kada su za mjere odobrene kako bi se izbjeglo takvo obelodanjivanje, uz znanje da te mjere postoje i uz konkretnu namjeru da se osujeti njihov učinak, pri čemu se nepoštivanje suda ne temelji na kršenju naloga kojim se odobravaju zaštitne mjere, nego na činjenici da je obelodanjivanje omelo sprovođenje pravde." *Ibid.*, gde se upućuje na predmet *Attorney-General v Leveller Magazine Ltd, per Lord Diplock* (452), *Lord Russell* (467-468) i *Lord Scarman* (471-472). V. takođe *Tužilac protiv Domagoja Margetića*, predmet br. IT-95-14-R77.6, Presuda po navodima o nepoštivanju Suda, 7. februar 2007. godine (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Margetić*), par. 15.

⁵⁹ *Tužilac protiv Ivica Marijačića i Markice Rebića*, predmet br. IT-95-14-R77.2-A, Presuda po žalbi, 27. septembar 2006. godine (dalje u tekstu: Presuda po žalbi u predmetu *Marijačić i Rebić*), par. 46; *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2, Presuda po navodima o nepoštivanju Suda, 24. jul 2009. godine, par. 9.

⁶⁰ *Tužilac protiv Ivica Marijačića i Markice Rebića*, predmet br. IT-95-14-R77.2, Presuda, 10. mart 2006. (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Marijačić i Rebić*), par. 17.

⁶¹ *Tužilac protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5-A, Presuda po žalbi, 19. jul 2011. (dalje u tekstu: Presuda po žalbi u predmetu *Hartmann*), par. 52, gde se upućuje na *Tužilac protiv Namera Orića*, predmet br. IT-03-68-A, Odluka po zahtjevu tužilaštva da se zapečati žalbeni podnesak odbrane (povjerljivo), 10. maj 2007. godine.

⁶² Presuda po žalbi u predmetu *Hartmann*, par. 52.

⁶³ Presuda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 45; Presuda po žalbi u predmetu *Hartmann*, par. 52.

predstavlja nepoštovanje suda.⁶⁴ Međutim, ono je takođe bilo mišljenja da hotimično zanemarivanje ili bezobzirni nemar u odnosu na činjenicu da postoji nalog kojim su za nekog svedoka određene zaštitne mere predstavljaju postupanje koje je dovoljno kažnjivo da bi se moglo smatrati nepoštovanjem suda.⁶⁵

33. Iz teksta pravila 77(A) vidi se da je svesno i hotimično ometanje sprovođenja pravde posledica obelodanjivanja informacija vezanih za postupke na Međunarodnom sudu, čime je svesno prekršen neki nalog veća.⁶⁶ Stoga se od tužilaštva dodatno ne traži da dokaže da je do takvog ometanja zaista došlo.⁶⁷

IV. ZAKLJUČCI

A. Stvarno obeležje krivičnog dela

34. Tokom juna 2005, septembra 2007. i oktobra 2007. godine, Pretresno veće u predmetu *Šešelj* donelo je niz odluka (dalje u tekstu, zbirno: Odluke o zaštitnim merama) kojima je odredilo zaštitne mere za više svedoka. Veće će sad za svakog svedoka u predmetu *Šešelj* pojedinačno razmotriti konkretne zaštitne mere koje su im odobrene.

1. Da li su u vreme objavljivanja knjige bile na snazi odluke ili nalozi o zaštitnim merama za svedoke?

35. *Amicus* tužilac i optuženi slažu se da je knjiga objavljena tokom [REDIGOVANO] 2008. godine.⁶⁸

36. Dana 10. septembra 2007. godine, Pretresno veće u predmetu *Šešelj* dodelilo je svedoku [REDIGOVANO] pseudonim, koji je trebalo "da ostane na snazi tokom celog postupka" i naložilo da svedok [REDIGOVANO] svoj iskaz dâ uz izobličavanje slike i glasa.⁶⁹ U periodu od 10. septembra 2007. do [REDIGOVANO] važeće zaštitne mere nisu menjane, što znači da su one za svedoka [REDIGOVANO] bile na snazi u vreme kad je Knjiga objavljena.

⁶⁴ Presuda po žalbi u predmetu *Nobilo*, par. 45.

⁶⁵ *Ibid.*, par. 45, 54.

⁶⁶ V. takođe *Tužilac protiv Miloševića, Postupak protiv Koste Bulatovića zbog nepoštovanja Suda*, predmet br. IT-02-54-R77.4, Odluka u vezi s nepoštovanjem Suda, 13. maj 2005. godine, par. 17. U odluci po žalbi na ovu odluku Žalbeno veće je zaključilo da Pretresno veće nije pogrešilo u ovom konkretnom delu svoje odluke. *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-A-R77.4, Odluka po interlokutornoj žalbi u postupku protiv Koste Bulatovića zbog nepoštovanja Međunarodnog suda, 29. avgust 2005. godine, par. 40.

⁶⁷ Presuda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 19.

⁶⁸ T. 257 (7. jun 2011. godine) U knjizi se pominje intervju koji je objavljen u izdanju lista *Vesti* od 1. septembra 2008. godine. DP P55I (poverljivo), str. 3.

⁶⁹ Odluka u vezi s usvajanjem zaštitnih mera, poverljivo, 10. septembar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka od 10. septembra 2007. godine), str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

37. Dana 1. juna 2005. godine, Pretresno veće u predmetu *Šešelj* dodelilo je Zoranu Dražiloviću pseudonim, "koji će se koristiti [...] sve dok [svedok] ne bud[e] pozvan da svedoči[i], pri čemu zaštitne mere određene [...] u ovoj Odluci ostaju na snazi do daljeg naloga".⁷⁰ Taj nalog je ponovljen Odlukom od 10. septembra 2007. godine.⁷¹ Međutim, 3. marta 2008. godine Pretresno veće u predmetu *Šešelj* naložilo je da se Dražiloviću ukine zaštitna mera pseudonima.⁷² To znači da u vreme kad je Knjiga objavljena Dražilović nije uživao zaštitnu meru pseudonima.

38. Dana 1. juna 2005. godine, Pretresno veće u predmetu *Šešelj* dodelilo je svedoku [REDIGOVANO] pseudonim, "koji će se koristiti [...] sve dok [svedok] ne bud[e] pozvan da svedoči[i]" i naložilo da "zaštitne mere određene [...] u ovoj Odluci osta[nu] na snazi do daljeg naloga".⁷³ Odlukom od 10. septembra 2007. godine potvrđeno je da pseudonim određen svedoku [REDIGOVANO] ostaje na snazi sve dok on ne bude pozvan da svedoči.⁷⁴ Odlukom po Zahtevu tužilaštva za ponovno razmatranje Odluke u vezi s usvajanjem zaštitnih mera od 30. avgusta 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka od 23. oktobra 2007. godine), kojom je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* naložilo i da svedok [REDIGOVANO] svedoči uz izobličavanje slike i glasa, korišćenje pseudonima za svedoka [REDIGOVANO] produženo je za celo trajanje postupka u predmetu *Šešelj*.⁷⁵ U periodu od 23. oktobra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, što znači da su one za svedoka [REDIGOVANO] bile na snazi u vreme kad je Knjiga objavljena.

39. Dana 10. septembra 2007. godine, Zoranu Rankiću dodeljen je pseudonim koji je trebalo da ostane na snazi sve dok on ne bude pozvan da svedoči.⁷⁶ U periodu od 10. septembra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, a Rankić nije svedočio pre [REDIGOVANO] 2008. godine.⁷⁷ To znači da su u vreme kad je Knjiga objavljena zaštitne mere za Rankića i dalje bile na snazi.

⁷⁰ Odluka po Trećem i Četvrtom zahtevu tužilaštva za zaštitne mere za svedoke tokom pretpretresne faze, s poverljivim i *ex parte* Dodatkom, 1. jun 2005. godine (dalje u tekstu: Odluka od 1. juna 2005. godine), str. 6; v. takođe DP P25.

⁷¹ Odluka u vezi s usvajanjem zaštitnih mera, poverljivo, 10. septembar 2007. godine, str. 8.

⁷² Drugi nalog u vezi sa svedočenjem Zorana Dražilovića kao svedoka Veća, 3. mart 2008. godine, str. 4; v. Nalog o ukidanju poverljivog statusa dva naloga u vezi sa svedokom Zoranom Dražilovićem, 28. septembar 2011. godine. V. takođe Zoran Dražilović, T. 249, 251 (7. jun 2011. godine).

⁷³ Odluka po Trećem i Četvrtom zahtevu tužilaštva za zaštitne mere za svedoke tokom pretpretresne faze, s poverljivim i *ex parte* Dodatkom, 1. jun 2005. godine, str. 6; v. takođe DP P25.

⁷⁴ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁷⁵ Odluka po Zahtevu tužilaštva za ponovno razmatranje Odluke u vezi s usvajanjem zaštitnih mera od 30. avgusta 2007. godine, 23. oktobar 2007. godine, poverljivo, [REDIGOVANO]; v. takođe DP P29 (poverljivo).

⁷⁶ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁷⁷ Zoran Rankić je u predmetu *Šešelj* svedočio 11. i 12. maja 2010. godine, kada je pseudonim koji mu je ranije bio dodeljen prestao da bude na snazi, v. ST. 15898 (11. maj 2010. godine).

40. Dana 10. septembra 2007. godine, Pretresno veće u predmetu *Šešelj* dodelilo je svedoku DS-1⁷⁸ pseudonim koji je trebalo "da ostane na snazi tokom celog postupka".⁷⁹ Pretresno veće u predmetu *Šešelj* takođe je naložilo da svedok DS-1 svedoči uz izobličene slike.⁸⁰ U periodu od 10. septembra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, što znači da su one za svedoka DS-1 bile na snazi u vreme kad je Knjiga objavljena.

41. Svedoku [REDIGOVANO] dodeljen je pseudonim koji je, Odlukom Pretresnog veća od 10. septembra 2007. godine, trebalo "da ostane na snazi tokom celog postupka".⁸¹ Istom tom odlukom Pretresno veće u predmetu *Šešelj* naložilo je i da svedok [REDIGOVANO] svedoči na zatvorenoj sednici.⁸² U periodu od 10. septembra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, što znači da su one za svedoka [REDIGOVANO] bile na snazi u vreme kad je Knjiga objavljena.

42. Odlukom koju je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* donelo 10. septembra 2007. godine Nenadu Joviću dodeljen je pseudonim koji je trebalo da ostane na snazi sve dok on ne bude pozvan da svedoči.⁸³ Odlukom od 23. oktobra 2007. godine primena pseudonima produžena je "tokom celog trajanja postupka", a Pretresno veće u predmetu *Šešelj* u njoj je odlučilo i da Jovićev identitet ne sme da se obelodani do 30 dana pre svedočenja i naložilo da Jović svedoči uz izobličene slike i glasa.⁸⁴ U periodu od 23. oktobra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane,⁸⁵ što znači da su one za svedoka Jovića bile na snazi u vreme kad je Knjiga objavljena.

43. Dana 1. juna 2005. godine, Pretresno veće u predmetu *Šešelj* dodelilo je svedoku DS-2⁸⁶ pseudonim, "koji će se koristiti [...] sve dok [svedok] ne bud[e] pozvan da svedoč[i]" i naložilo da "zaštitne mere određene [...] u ovoj Odluci osta[nu] na snazi do daljeg naloga".⁸⁷ Taj nalog pojašnjen je u Odluci od 10. septembra 2007. godine, kojom je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* naložilo da pseudonim "ostane na snazi tokom celog postupka".⁸⁸ Istom tom odlukom Pretresno

⁷⁸ Kako bi zaštitne mere bile delotvorne i u slučaju onih svedoka za koje su zaštitne mere i dalje na snazi i koji su u ovom predmetu pristupili u svojstvu svedoka optuženog, Veće im je dodelilo nove pseudonime. U predmetu *Šešelj* svedoku DS-1 dodeljen je pseudonim [REDIGOVANO].

⁷⁹ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁸⁰ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁸¹ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁸² Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁸³ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁸⁴ Odluka od 23. oktobra 2007. godine, str. 4; v. takođe DP P29 (poverljivo).

⁸⁵ [REDIGOVANO].

⁸⁶ U predmetu *Šešelj* svedoku DS-2 dodeljen je pseudonim [REDIGOVANO].

⁸⁷ Odluka od 1. juna 2005. godine, str. 6; v. takođe DP P25.

⁸⁸ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

veće u predmetu *Šešelj* naložilo je i da svedok DS-2 svedoči uz izobličjenje slike i glasa.⁸⁹ U periodu od 10. septembra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, što znači da su one za svedoka DS-2 bile na snazi u vreme kad je Knjiga objavljena.

44. Odlukom Pretresnog veća u predmetu *Šešelj* od 1. juna 2005. godine Jovanu Glamočaninu dodeljen je pseudonim, "koji će se koristiti [...] sve dok [svedok] ne bud[e] pozvan da svedoč[i], pri čemu zaštitne mere određene [...] u ovoj Odluci ostaju na snazi do daljeg naloga".⁹⁰ U periodu od 1. juna 2005. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, a do vremena kad je Knjiga objavljena Glamočanin nije svedočio u predmetu *Šešelj*.⁹¹ To znači da su u vreme kad je Knjiga objavljena zaštitne mere za Glamočanina bile na snazi.

45. Odlukom od 1. juna 2005. godine Pretresno veće u predmetu *Šešelj* dodelilo je svedoku DS-3⁹² pseudonim, "koji će se koristiti [...] sve dok [svedok] ne bud[e] pozvan da svedoč[i]" i naložilo da "zaštitne mere određene [...] u ovoj Odluci osta[nu] na snazi do daljeg naloga".⁹³ Taj nalog ponovljen je Odlukom od 10. septembra 2007. godine, u kojoj je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* konstatovalo da će pseudonim dodeljen svedoku DS-3 i drugima ostati na snazi "sve dok oni ne budu pozvani da svedoče".⁹⁴ U periodu od 10. septembra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, a do vremena objavljivanja Knjige svedok DS-3 još nije svedočio u predmetu *Šešelj*.⁹⁵ To znači da su u vreme kad je Knjiga objavljena zaštitne mere za svedoka DS-3 bile na snazi.

46. Odlukom od 1. juna 2005. godine Pretresno veće u predmetu *Šešelj* dodelilo je svedoku [REDIGOVANO] pseudonim, "koji će se koristiti [...] sve dok [svedok] ne bud[e] pozvan da svedoč[i]" i naložilo da "zaštitne mere određene [...] u ovoj Odluci osta[nu] na snazi do daljeg naloga".⁹⁶ Taj nalog ponovljen je Odlukom od 10. septembra 2007. godine, u kojoj je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* konstatovalo da će pseudonim dodeljen svedoku [REDIGOVANO] i drugima ostati na snazi "sve dok oni ne budu pozvani da svedoče".⁹⁷ U periodu od 10. septembra 2007. do [REDIGOVANO] 2008. godine važeće zaštitne mere nisu menjane, a do vremena objavljivanja

⁸⁹ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁹⁰ Odluka od 1. juna 2005. godine, str. 6; v. takođe DP P25.

⁹¹ Jovan Glamočanin svedočio je u predmetu *Šešelj* 10. i 11. decembra 2008. godine. [REDIGOVANO].

⁹² U predmetu *Šešelj* svedoku DS-3 dodeljen je pseudonim [REDIGOVANO].

⁹³ Odluka od 1. juna 2005. godine, str. 6; v. takođe DP P25.

⁹⁴ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

⁹⁵ [REDIGOVANO].

⁹⁶ Odluka od 1. juna 2005. godine, str. 6; v. takođe DP P25.

⁹⁷ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8; v. takođe DP P27 (poverljivo).

Knjige svjedok [REDIGOVANO] još nije svjedočio u predmetu *Šešelj*.⁹⁸ To znači da su u vreme kad je Knjiga objavljena zaštitne mere za svjedoka [REDIGOVANO] bile na snazi.

47. Odlukom od 10. septembra 2007. godine Pretresno veće u predmetu *Šešelj* takođe je naložilo optuženom i njegovim saradnicima da se načelno "uzdrž[e] od obelodanjivanja imena, adresa, mesta boravka ili bilo koje druge informacije koja bi omogućila identifikovanje tih zaštićenih svjedoka, kao i od obelodanjivanja tih informacija trećoj strani, osim u meri u kojoj je takvo obelodanjivanje direktno i konkretno neophodno za pripremu dokaza odbrane".⁹⁹

48. Na tom osnovu, Pretresno veće konstatuje da su, u vreme kad je Knjiga objavljena, za svjedoke [REDIGOVANO], [REDIGOVANO], Rankića, DS-1, [REDIGOVANO], Jovića, DS-2, Glamočanina, DS-3 i [REDIGOVANO] bile na snazi odluke kojim su njima određene zaštitne mere kako se njihov identitet ne bi otkrio javnosti ili trećim stranama, osim u meri u kojoj je to direktno i konkretno neophodno za pripremu izvođenja dokaza odbrane.

2. Da li se u Knjizi iznose informacije na osnovu kojih se može otkriti identitet "zaštićenih svjedoka", u smislu Odluka o zaštitnim merama?

49. Pre svega, Veće podseća na napomenu Žalbenog veća da je "Šešelj, time što je objavio detaljne informacije na osnovu kojih se može otkriti identitet lica čiji je identitet zaštićen i time što je sugerisao da bi oni mogli biti svjedoci tužilaštva, obelodanio informacije na osnovu kojih se može otkriti identitet 'zaštićenih svjedoka', u smislu Odluke o zaštitnim merama."¹⁰⁰ Međutim, Žalbeno veće je kasnije dodalo da "valja podsetiti na to da sudski nalog ostaje na snazi sve dok Veće ne donese drugačiju odluku, čak i ako se izjave tih lica mogu protumačiti tako da se oni na osnovu njih ne mogu identifikovati kao svjedoci tužilaštva nego kao svjedoci odbrane".¹⁰¹ Shodno tome, Veće smatra da se polje primene Odluka o zaštitnim merama mora protumačiti tako da se one odnose i na informacije koje bi mogle sugerisati da su osobe čiji je identitet bio zaštićen u vreme kad je Knjiga objavljena možda povezane s predmetom *Šešelj*, bez obzira na prirodu te povezanosti.

50. Veće će sad analizirati sadržaj Knjige sa stanovišta svakog pojedinačnog svjedoka i proveriti (i) da li Knjiga sadrži informacije na osnovu kojih se može otkriti njihov identitet i (ii) da li Knjiga sugerije da bi oni mogli biti povezani s predmetom *Šešelj*.

⁹⁸ [REDIGOVANO].

⁹⁹ Odluka od 10. septembra 2007. godine, str. 8–9; v. takođe DP P27 (poverljivo).

¹⁰⁰ Odluka Žalbenog veća, par. 21.

¹⁰¹ Odluka Žalbenog veća, par. 22.

(a) [REDIGOVANO]

51. U izjavi u Knjizi koja se pripisuje svedoku [REDIGOVANO] navode se njegovo puno ime i prezime, datum i mesto rođenja, adresa i mesto boravka, broj lične karte, jedinstveni matični broj građana, nacionalnost, veroispovest i podaci o zdravstvenom stanju.¹⁰² U njoj se navode i ime oca svedoka [REDIGOVANO], kao i ime, očevo ime, datum i mesto rođenja, broj lične karte i jedinstveni matični broj građana supruge i svastike svedoka [REDIGOVANO], a obe se i navode u tom svojstvu.¹⁰³

52. Osim toga, u izjavi se navode pojedinosti o navodnom kontaktu između svedoka [REDIGOVANO] i istražitelja Međunarodnog suda,¹⁰⁴ odbacuju sve izjave koje je svedok [REDIGOVANO] eventualno dao tužilaštvu¹⁰⁵ i tvrdi da je tužilaštvo svedoku [REDIGOVANO] ponudilo razne pogodnosti ukoliko pristane da svedoči.¹⁰⁶ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedoka [REDIGOVANO] i da one sugerišu da bi svedok [REDIGOVANO] mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(b) [REDIGOVANO]

53. U izjavi u Knjizi koja se pripisuje svedoku [REDIGOVANO] navode se njegovo puno ime i prezime, adresa i broj lične karte, jedinstveni matični broj građana, nacionalnost, veroispovest, kao i podaci o zdravstvenom stanju njegovog sina¹⁰⁷ i datum sinovljevog rođenja.¹⁰⁸ U izjavi se sugeriše i da je svedok [REDIGOVANO] dao sudski overenu izjavu u kojoj je rekao: "[REDIGOVANO]."¹⁰⁹ U izjavi se navodi i da je "[REDIGOVANO]".¹¹⁰ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedoka [REDIGOVANO] i da one sugerišu da bi svedok [REDIGOVANO] mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(c) Svedok Zoran Rankić

54. U jednoj od izjava u Knjizi koja se pripisuje Rankiću navode se njegovo puno ime i prezime, datum i mesto rođenja, adresa i mesto boravka, jedinstveni matični broj građana,

¹⁰² Dokazni predmet br. P55J (poverljivo), str. 1.

¹⁰³ Dokazni predmet br. P55J (poverljivo), str. 3.

¹⁰⁴ Dokazni predmet br. P55J (poverljivo), str. 1–2.

¹⁰⁵ Dokazni predmet br. P55J (poverljivo), str. 2.

¹⁰⁶ Dokazni predmet br. P55J (poverljivo), str. 2.

¹⁰⁷ DP P55N (poverljivo), str. 1.

¹⁰⁸ DP P55N (poverljivo), str. 2.

¹⁰⁹ DP P55N (poverljivo), str. 1.

¹¹⁰ DP P55N (poverljivo), str. 3.

nacionalnost i veroispovest.¹¹¹ U jednoj drugoj izjavi u Knjizi navode se Rankićevo puno ime i prezime, broj lične karte, kao i adresa i mesto boravka.¹¹²

55. Svim tim izjavama tvrdi se da je Rankić bio u kontaktu s istražiteljima Međunarodnog suda,¹¹³ da je bio potencijalni svedok tužilaštva,¹¹⁴ da je putovao u Hag¹¹⁵ i da je pristao da bude svedok tužilaštva pre nego što je odlučio da postane svedok odbrane.¹¹⁶ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi Rankićev identitet i da one sugerišu da bi Rankić mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(d) Svedok DS-1

56. U jednoj od izjava u Knjizi koja se pripisuje svedoku DS-1 navode se njegovo puno ime i prezime, datum i mesto rođenja, adresa i mesto boravka, broj lične karte, jedinstveni matični broj građana, zanimanje, nacionalnost i veroispovest.¹¹⁷ U jednoj drugoj izjavi u Knjizi navode se puno ime i prezime svedoka DS-1, adresa i mesto boravka, kao i broj lične karte.¹¹⁸ U Knjizi se navodi i [REDIGOVANO].

57. U jednoj od izjava svedok DS-1 kaže: "[REDIGOVANO]",¹¹⁹ a pominju se i podaci o njegovim navodnim kontaktima s istražiteljima Međunarodnog suda,¹²⁰ tvrdi se da su svedok DS-1 i njegova supruga "[REDIGOVANO]".¹²¹ U jednoj drugoj izjavi u Knjizi kaže se: "[REDIGOVANO]".¹²² Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedoka DS-1 i da one sugerišu da bi svedok DS-1 mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(e) [REDIGOVANO]

58. U izjavi u Knjizi koja se pripisuje svedoku [REDIGOVANO] navode se njegovo puno ime i prezime, datum i mesto rođenja, adresa i mesto boravka, broj lične karte, jedinstveni matični broj

¹¹¹ DP P55D (poverljivo), str. 1.

¹¹² DP P55E (poverljivo), str. 1.

¹¹³ DP P55D (poverljivo), str. 5–6.

¹¹⁴ DP P55D (poverljivo), str. 2.

¹¹⁵ DP P55D (poverljivo), str. 7; DP P55E, str. 3–4.

¹¹⁶ DP P55E (poverljivo), str. 4.

¹¹⁷ DP P55K (poverljivo), str. 1.

¹¹⁸ DP P55L (poverljivo), str. 1.

¹¹⁹ DP P55K (poverljivo), str. 1.

¹²⁰ DP P55K (poverljivo), str. 2–7.

¹²¹ DP P55K (poverljivo), str. 4.

¹²² DP P55L (poverljivo), str. 1.

građana, nacionalnost, veroispovest, podaci o njegovom zdravstvenom stanju, kao i ime oca [REDIGOVANO].¹²³

59. U izjavi se pominju i kontakti koje je svedok [REDIGOVANO] navodno imao s istražiteljima Međunarodnog suda¹²⁴ i daju detaljni opisi događaja i objašnjenja koja je svedok [REDIGOVANO] navodno izložio istražiteljima Međunarodnog suda.¹²⁵ U izjavi se dalje kaže: [REDIGOVANO].¹²⁶ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedoka [REDIGOVANO] i da one sugerišu da bi svedok [REDIGOVANO] mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(f) Svedok Nenad Jović

60. U izjavi u Knjizi koja se pripisuje Joviću navode se njegovo puno ime i prezime, adresa i mesto boravka, broj lične karte i stručna sprema.¹²⁷ Navodi se da je Jović izjavio i sledeće: "[REDIGOVANO]".¹²⁸ Osim toga, u izjavi se navodi da je Jović bio izložen "[REDIGOVANO]"¹²⁹ kako bi dao izjavu i dodaje da su taj pritisak vršila razna "lica iz Haškog tribunala" ili "istražitelji".¹³⁰ Osim toga, u izjavi se tvrdi da je Jović "[REDIGOVANO]".¹³¹ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi Jovićev identitet i da one sugerišu da bi Jović mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(g) Svedok DS-2

61. U izjavi u Knjizi koja se pripisuje svedoku DS-2 navode se njegovo puno ime i prezime, adresa i mesto boravka, broj lične karte,¹³² bračno stanje, nacionalnost, veroispovest, zanimanje, podaci o tome da li je ranije osuđivan, kao i kretanje u službi i stručna sprema.¹³³ U izjavi se navode i ime [REDIGOVANO] svedoka DS-2 i datum [REDIGOVANO] rođenja.¹³⁴ Osim toga, navodi se da je svedok DS-2 od Međunarodnog suda dobijao sudske pozive, da je istražiteljima rekao da želi da bude svedok odbrane, da su istražitelji Međunarodnog suda tražili od svedoka da lažno svedoči i da su insistirali na njemu "[REDIGOVANO]".¹³⁵ Veće smatra da te informacije predstavljaju

¹²³ DP P55M (poverljivo), str. 1.

¹²⁴ DP P55M (poverljivo), str. 1–2.

¹²⁵ DP P55M (poverljivo), str. 3–5.

¹²⁶ DP P55M (poverljivo), str. 1

¹²⁷ DP P55Q (poverljivo), str. 1.

¹²⁸ DP P55Q (poverljivo), str. 1.

¹²⁹ DP P55Q (poverljivo), str. 2.

¹³⁰ DP P55Q (poverljivo), str. 2.

¹³¹ DP P55Q (poverljivo), str. 3.

¹³² DP P55H (poverljivo), str. 1.

¹³³ DP P55H (poverljivo), str. 5.

¹³⁴ DP P55H (poverljivo), str. 1.

¹³⁵ DP P55H (poverljivo), str. 11–12.

informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedoka DS-2 i da one sugerišu da bi svedok DS-2 mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(h) Svedok Jovan Glamočanin

62. U izjavama u Knjizi koje se pripisuju Glamočaninu navode se njegovo puno ime i prezime, stručna sprema i članstvo u stručnim udruženjima, adresa i mesto boravka, datum i mesto rođenja, broj lične karte i jedinstveni matični broj građana.¹³⁶ Navode se i podaci o kontaktima koje je Glamočanin navodno imao s istražiteljima Međunarodnog suda.¹³⁷ Prema jednoj od izjava, Glamočaninu je rečeno "da mor[a] da svedoč[i]", ali da to može da učini na zatvorenoj sednici, uz izobličjenje slike i glasa, a da će, ukoliko se ne odazove pozivu, biti uhapšen.¹³⁸ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi Glamočaninov identitet i da one sugerišu da bi Glamočanin mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(i) Svedok DS-3

63. U izjavama u Knjizi koje se pripisuju svedoku DS-3 navode se njegovo puno ime i prezime, očevo ime, datum i mesto rođenja, adresa i mesto boravka, broj lične karte, jedinstveni matični broj građana, nacionalnost, veroispovest, državljanstvo i činjenica da uživa status veterana.¹³⁹ U tim izjavama navodi se i da je svedok DS-3 imao kontakte s istražiteljima Međunarodnog suda,¹⁴⁰ ali da je odbio da bude svedok tužilaštva.¹⁴¹ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedoka DS-3 i da one sugerišu da bi svedok DS-3 mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

(j) [REDIGOVANO]

64. U izjavi u Knjizi koja se pripisuje svedoku [REDIGOVANO] navode se njegovo puno ime i prezime, adresa i mesto boravka, broj lične karte, stručna sprema i zanimanje.¹⁴² Navodi se i da je svedok [REDIGOVANO] dao sudski overenu izjavu u kojoj je "[REDIGOVANO]".¹⁴³ Veće smatra da te informacije predstavljaju informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedoka [REDIGOVANO] i da one sugerišu da bi svedok [REDIGOVANO] mogao biti povezan s predmetom *Šešelj*.

¹³⁶ DP P55F (poverljivo), str. 1; DP P55G (poverljivo), str. 1.

¹³⁷ DP P55F (poverljivo), str. 1–5; DP P55G (poverljivo), str. 1–7.

¹³⁸ DP P55F (poverljivo), str. 5.

¹³⁹ DP P55B (poverljivo), str. 1–3; DP P55C (poverljivo), str. 1.

¹⁴⁰ DP P55B (poverljivo), str. 1; DP P55C (poverljivo), str. 1.

¹⁴¹ DP P55B (poverljivo), str. 2–3.

¹⁴² DP P55P (poverljivo), str. 1.

¹⁴³ DP P55P (poverljivo), str. 1.

65. Na osnovu toga, Veće smatra da Knjiga sadrži informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet svedokā [REDIGOVANO], [REDIGOVANO], Rankića, DS-1, [REDIGOVANO], Jovića, DS-2, Glamočanina, DS-3 i [REDIGOVANO] i da te informacije sugerišu da bi svi oni mogli biti povezani s predmetom *Šešelj*.

B. Subjektivno obeležje krivičnog dela

66. Što se tiče pitanja da li je optuženi znao da se, u vreme kad je Knjiga objavljena, nalozi ili odluke o zaštitnim merama Pretresnog veća u predmetu *Šešelj* odnose na informacije navedene u Knjizi, Veće, pre svega, napominje da su Odluke o zaštitnim merama, i to konkretno odluke od 1. juna 2005, 30. avgusta 2007, 10. septembra 2007. i 23. oktobra 2007. godine, bile *inter partes* dokumenti i da su one sve dostavljene optuženom.¹⁴⁴ To znači da je optuženi u vreme kad je Knjiga objavljena bio u potpunosti informisan o zaštitnim merama koje je odobrilo Pretresno veće u predmetu *Šešelj*.

67. Dalje, Veće napominje da je optuženi, u više navrata tokom trajanja postupka u predmetu *Šešelj*, tražio da se zaštitne mere koje su već bile odobrene za neke svedoke u tom predmetu promene tako što će se relevantne odluke ponovo razmotriti ili tako što će se njemu odobriti da na njih uloži žalbu.¹⁴⁵ Prema tome, sasvim je jasno da je optuženi znao da će zaštitne mere morati da izmeni Veće koje ih je i naložilo i da on ne može jednostavno da otkriva identitet svedoka kojima su odobrene zaštitne mere. Na primer, u zahtevu da se ponovo razmotre zaštitne mere, podnetom 9. novembra 2007. godine u predmetu *Šešelj*, optuženi je, načelno, pokrenuo pitanje da li zaštitne mere treba dalje da važe i za svedoke koji su javnosti sami obelodanili svoja imena: [REDIGOVANO].¹⁴⁶ Taj zahtev je odbijen, a Pretresno veće u predmetu *Šešelj* podsetilo je da je "pretpretresni sudija u Odluci od 30. avgusta odredio zaštitne mere s obzirom na to da je uspostavljena razumna ravnoteža između zaštite svedoka i prava optuženog".¹⁴⁷

68. Dalje, u zahtevu za ukidanje zaštitnih mera, podnetom 19. maja 2008. godine, optuženi je izneo tvrdnju da jedan od svedoka kom je odobreno da svedoči na zatvorenoj sednici "ne želi biti svedok Tužilaštva, već svedok odbrane".¹⁴⁸ Pretresno veće u predmetu *Šešelj* odbilo je i taj zahtev i ponovilo "da je Veće zaštitne mere odredilo samo kad su one predstavljale razumnu ravnotežu

¹⁴⁴ DP P26; DP P28; DP P30.

¹⁴⁵ DP P33 (poverljivo); DP P36 (gde se upućuje na Interlokutornu žalbu prof. dr Vojislava Šešelja protiv usmene odluke Pretresnog veća od 7. novembra 2007. godine); DP P38.

¹⁴⁶ DP P33 (poverljivo), str. 7–8.

¹⁴⁷ DP P34, par. 16.

¹⁴⁸ DP P38, str. 3.

između zaštite svedoka i prava optuženog".¹⁴⁹ To znači da je optuženi tokom godine koja je prethodila objavljivanju Knjige iscrpio sva pravna sredstva koja mu, prema Pravilniku, stoje na raspolaganju da zatraži izmenu ili ukidanje važećih zaštitnih mera, da u tome nije uspeo, pa da je zato dao sebi slobodu da "izmeni" zaštitne mere s kojima se ne slaže. Veoma je simptomatično to što je optuženi 8. juna 2011. godine, iznoseći završnu reč, izjavio: "Ja sam ovde došao da rasturim Haški tribunal"¹⁵⁰ i dodao da je u tom poduhvatu njegovo "jedino oružje [...] javnost".¹⁵¹

69. Optuženi tvrdi da zaštićene svedoke koji su sami odlučili da otkriju svoj identitet više ne treba smatrati zaštićenim svedocima. On upućuje na dva naloga koja su izdata u predmetu *Šešelj*, u kojima je Pretresno veće u predmetu *Šešelj*, kako optuženi tvrdi, konačno odlučilo da svaki svedok na kraju sam može da odluči da li će svedočiti sa zaštitnim merama ili bez njih.¹⁵² Veće podseća da su se nalozi na koje se optuženi poziva odnosili isključivo na Zorana Dražilovića i ni na jednog drugog svedoka. Da je želelo da ukine zaštitne mere određene za druge svedoke, Pretresno veće u predmetu *Šešelj* to bi i učinilo. Ono to nije učinilo.

70. Veće podseća na to da je Sekretarijat 4. juna 2007. godine, prema uputstvima pretpretresnog sudije u predmetu *Šešelj*, izdalo Protokol o zavođenju dokumenata, kojima je utvrdilo proceduru koja će u predmetu *Šešelj* važiti kad Sekretarijat od optuženog dobije podnesak na kojem nije precizirano da li on treba da bude zaveden na javnom ili na poverljivom osnovu. Prema tom Protokolu, ukoliko Sekretarijat, posle kratkog pregleda podneska, proceni da u njemu ima poverljivih informacija, on će o tome obavestiti Pretresno veće u predmetu *Šešelj*, a Veće će potom preko svog sudskog savetnika uputiti Sekretarijat da li da podnesak zavede na javnom ili na poverljivom osnovu. *Šešelj* će o zavođenju podneska, kao i o tome da li je on zaveden na javnom ili na poverljivom osnovu, biti obavestavan putem *procès-verbaux*, koje će mu Sekretarijat dostavljati na jeziku koji razume. Osim toga, 20. avgusta 2007. godine ta procedura je optuženom dodatno pojašnjena i usmenim putem.¹⁵³ Shodno tome, osim što je vrlo dobro znao da za svedoke važe zaštitne mere, optuženi je pre objavljivanja Knjige u više navrata obavestavan da se podnesci koji sadrže izjave nekih zaštićenih svedoka uvrštene i u Knjigu, a koje je on dostavio na javnom osnovu, moraju zvesti kao poverljivi, u skladu s Protokolom o zavođenju dokumenata.¹⁵⁴ [REDIGOVANO]. Dana [REDIGOVANO] *Šešelj* je od Sekretarijata dobio nekoliko *procès-verbaux*, kojima je obavesthen da su podnesci [REDIGOVANO], [REDIGOVANO] i

¹⁴⁹ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Odluka po Zahtevu optuženog da se ukinu zaštitne mere (Podnesak br. 389), 23. jun 2008. godine, str. 5.

¹⁵⁰ T. 370 (8. jun 2011. godine).

¹⁵¹ T. 379 (8. jun 2011. godine).

¹⁵² T. 251 (7. jun 2011. godine).

¹⁵³ ST. 1429 (20. avgust 2007. godine).

[REDIGOVANO] gorenavedenih datuma zavedeni na poverljivom osnovu.¹⁵⁵ Tokom pretresa u predmetu *Šešelj* od 8. aprila 2008. godine, nekoliko meseci pre nego što je Knjiga objavljena, optuženom je skrenuta pažnja da su "izjave zaštićenih svedoka, po definiciji, takođe zaštićene i da mu se izričito zabranjuje da takve izjave objavljuje izvan ove sudnice".¹⁵⁶

71. Iz svih navedenih razloga, Veće se van razumne sumnje uverilo da je optuženi, kad je objavio Knjigu, znao da obelodanjuje informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet deset pomenutih svedoka i otkriti da bi oni mogli biti povezani s predmetom *Šešelj* i da je, prema tome, to učinio hotimično, znajući da time krši odluke Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*.

V. ODMERAVANJE KAZNE

A. Argumenti strana u postupku

1. Amicus tužilac

72. *Amicus* tužilac tvrdi da je optuženi postupao namerno, neiskreno i prkosno, te da Pretresno veće to treba da uzme u obzir kao otežavajuće okolnosti.¹⁵⁷ *Amicus* tužilac posebno ukazuje na činjenicu da su ti podaci objavljeni nakon što je predsedavajući sudija u predmetu *Šešelj* izdao izričito upozorenje, kao i nakon "podrobne i žučne rasprave" koju je optuženi vodio u vezi sa zaštitnim merama.¹⁵⁸

73. Kako navodi *amicus* tužilac, optuženi je Knjigu stavio na vebajst nakon što prodao 10.000 štampanih primeraka iste, "a čini se i da pozdravlja to što je optužen za [nepoštovanje suda], pošto to ide u prilog njegovim planovima".¹⁵⁹ *Amicus* tužilac tvrdi da je optuženi, time što je Knjigu u elektronskom obliku objavio na vebajstu, znatno povećao domet obelodanjenih podataka koji predstavljaju nepoštovanje suda.¹⁶⁰ *Amicus* tužilac navodi da se Knjiga u elektronskom obliku lakše može pronaći i distribuirati.¹⁶¹ Konačno, *amicus* tužilac ukazuje na činjenicu da je Veće optuženom u nekoliko navrata dalo priliku da ukloni Knjigu s vebajsta, ali da optuženi to nije učinio i da je zadužio jednog člana porodice da mu pomaže u održavanju vebajsta.¹⁶²

¹⁵⁴ DP P40; DP P41.

¹⁵⁵ DP P45; DP P47; DP P49.

¹⁵⁶ DP P4, ST. 5707 (8. april 2008. godine).

¹⁵⁷ T. 362 (8. jun 2011. godine).

¹⁵⁸ T. 362 (8. jun 2011. godine).

¹⁵⁹ T. 364 (8. jun 2011. godine), gde se pominje DP P14.

¹⁶⁰ T. 128 (22. februar 2011. godine); T. 361 (8. jun 2011. godine).

¹⁶¹ T. 128–130 (22. februar 2011. godine); T. 359–361 (8. jun 2011. godine).

¹⁶² T. 362 (8. jun 2011. godine).

74. Zbog svih tih otežavajućih okolnosti, kao i zbog činjenice da je optuženi već osuđivan za nepoštovanje suda i da mu je izrečena zatvorska kazna od petnaest meseci, *amicus* tužilac tvrdi da bi u ovom predmetu bila primerena zatvorska kazna u trajanju od oko tri godine.¹⁶³

2. Optuženi

75. Optuženi je pokazao ravnodušnost po pitanju kazne koja bi mu mogla biti izrečena.¹⁶⁴ Optuženi je, osim toga, priznao da je Knjigu objavio namerno i iz inata,¹⁶⁵ da je postupao preventivno, kako bi osujetio korake koje sekretar mora da preduzme izvršavajući naloge Veća¹⁶⁶ i izjavio da neće ukloniti nikakav materijal s vebajta niti dozvoliti da se on zatvori.¹⁶⁷

B. Pravo vezano za odmeravanje kazne

76. Pravilo 77(G) Pravilnika predviđa da maksimalna kazna koja se može izreći licu proglašenom krivim za nepoštovanje Međunarodnog suda jeste kazna zatvora od najviše sedam godina ili novčana kazna od najviše EUR 100.000, ili oboje.

77. Član 24(2) Statuta i pravilo 101(B) Pravilnika propisuju faktore koje treba uzeti u obzir pri odmeravanju kazne, mada ti faktori ne predstavljaju "obavezujuća ograničenja za diskreciona ovlašćenja veća prilikom izricanja kazne".¹⁶⁸ Najvažniji faktori koje treba uzeti u obzir pri određivanju primerene kazne u ovom predmetu jesu težina počinjenog nepoštovanja Suda i potreba za odvraćanjem drugih od ponavljanja takvog ili sličnog ponašanja.¹⁶⁹ Veće je takođe razmotrilo postoje li otežavajuće i olakšavajuće okolnosti.

C. Zaključci

78. Veće zaključuje da to što su zaštitne mere određene u predmetu *Šešelj* namerno prekršene predstavlja ozbiljno ometanje sprovođenja pravde. Veće ima u vidu i činjenicu da se objavljivanjem i distribuiranjem Knjige u elektronskom obliku povećava domet obelodanjenih podataka, zbog čega je kršenje nalogā koje je izdalo Pretresno veće u predmetu *Šešelj* još teže.

¹⁶³ T. 364 (8. jun 2011. godine).

¹⁶⁴ T. 370 (8. jun 2011. godine) ("Tako da me ne interesuje hoćete li mi izreći tri godine, sedam godina, sedamnaest, pedeset, i tako dalje."). Kasnije je optuženi zatražio da mu se izrekne kazna od trideset godina zatvora; T. 385 (8. jun 2011. godine).

¹⁶⁵ T. 381 (8. jun 2011. godine).

¹⁶⁶ T. 383 (8. jun 2011. godine).

¹⁶⁷ T. 381–383 (8. jun 2011. godine).

¹⁶⁸ V. npr. *Tužilac protiv Astrita Haraqije i Bajrusha Morine*, predmet br. IT-04-84-R77.4, Presuda po navodima o nepoštovanju suda, 17. decembar 2008. godine (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Haraqija i Morina*), par. 103; *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Presuda, 19. april 2004. godine, par. 241–242.

¹⁶⁹ V. npr. Presuda u predmetu *Haraqija i Morina*, par. 103; Presuda u predmetu *Margetić*, par. 84.

79. Osim toga, Pretresno veće uzima u obzir i to što optuženi nije pokazao nikakve znake kajanja, već je nagovestio da i u budućnosti namerava da nastavi da obelodanjuje podatke i time svesno krši naloge Veća:

Jedan se postupak završi, ja ću već stvoriti uslove za sledeći. Evo stvorio sam za treći. Još mi niste zakazali prvo pojavljivanje. Pa čim se to bude privodilo kraju, ja ću za četvrti, pa peti, idem do deset. Tako sam odlučio.¹⁷⁰

80. Veće naročito uzima u obzir to da se ponašanje optuženog može nepovoljno odraziti na rad Međunarodnog suda. Veće može samo da ponovi da je poverenje javnosti u efikasnost nalogā i odluka o zaštitnim merama od apsolutno suštinskog značaja za uspešan rad Međunarodnog suda.¹⁷¹ Veće ima u vidu i potrebu da se preduzmu odgovarajući koraci kako bi se u budućnosti sprečilo ovakvo ponašanje optuženog ili nekog drugog lica.

81. Shodno tome, Veće će izreći kaznu koja odgovara težini prekršaja i potrebi za odvraćanjem i izriče optuženom jedinstvenu kaznu od osamnaest meseci, koju će on služiti uporedo s kaznom od petnaest meseci, koju mu je Veće izreklo 24. jula 2009. godine u predmetu br. IT-03-67-R77.2.

¹⁷⁰ T. 380 (8. jun 2011. godine).

¹⁷¹ Presuda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 50, na koju se upućuje u *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2, javna redigovana verzija Presude po navodima o nepoštovanju suda, 24. jul 2009. godine, par. 56.

VI. DISPOZITIV

82. Iz gorenavedenih razloga, razmotrivši sve dokaze i argumente strana u postupku, na osnovu pravila 54 i 77 Pravilnika, Veće:

1. **PROGLAŠAVA** optuženog Vojislava Šešelja **KRIVIM** po jednoj tački za nepoštovanje Međunarodnog suda, kažnjivo prema pravilu 77(A)(ii) Pravilnika;

2. **IZRIČE** optuženom jedinstvenu kaznu zatvora od osamnaest meseci, koju će on služiti uporedo s kaznom od petnaest meseci, koju mu je Veće izreklo 24. jula 2009. godine u predmetu br. IT-03-67-R77.2.

Poverljiva i javna verzija ove Presude izdate su na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnom smatra poverljiva verzija na engleskom.

sudija O-Gon Kwon, predsedavajući

sudija Burton Hall

sudija Howard Morrison

Dana 31. oktobra 2011. godine
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]